Vejrumbro Fri

Undervisningsplan i natur/teknologi

0. og 1. klasse – samlæst hold · Skoleåret 2026/27

Om planen

Undervisningsplanen beskriver skolens mål for natur/teknologi i 0. og 1. klasse, og hvordan undervisningen fører eleverne frem mod dem. Den bygger på fagets årsplan og beskriver for hvert tema fokus, arbejdsproces, differentiering og evaluering.

Sammenhæng med naturfag i 6.–7. klasse: Planen er bygget som undervisningsplanen for naturfag i 6.–7. klasse – med de samme kompetenceområder, de samme fem trin i undersøgelsen og den samme måde at differentiere og evaluere på. Eleverne lærer arbejdsformen at kende allerede i 0. klasse, og den fortsætter på 2.–5.-holdet, så progressionen sker af sig selv. Tre gange om året mødes holdet med 2.–5. klasse (afsnit 3).

Holdet består af elever fra 0. og 1. klasse. Hele holdet starter og slutter sammen om det samme tema, og arbejdet i midten differentieres. Meget af undervisningen foregår ude – i nærområdet, i skoven og ved åen. Planen er en ramme, ikke en drejebog: Læreren kan bruge mere eller mindre tid på et tema og flytte, ændre eller supplere aktiviteter efter elevgruppen og vejret, så længe målene, den procesorienterede tilgang og differentieringen fastholdes.

Omfang: 1 lektion à 45 minutter om ugen (torsdag kl. 10.00–10.45) · **Lærer:** 1 lærer · **Elever i 2026/27:** 15 elever – 6 elever i 0. klasse og 9 elever i 1. klasse · **Materialer:** Alinea (natur/teknologi og Tid til at læse og skrive), bogen »Sådan passer vi på jorden«, Opgaveskyen, Skolelærerlife, Legoglektie, Skoven i skolen, naturmappe samt lupper, insektglas, net, termometer og andet enkelt udstyr

Årsplan: Kathrine Gaba Rindom · **Udarbejdet af:** læreren og ledelsen i samarbejde · **Senest revideret:** _____

Indhold

1. Lovgrundlag og skolens valg af mål 3
2. Skolens mål for natur/teknologi 5
Fagets formål 5
Slutmål efter 7. klassetrin 5
Mål for 0. klasse 5
Pejlemærker efter 2. klassetrin 5
Den røde tråd fra 0. til 7. klasse 6
3. Sådan arbejder vi 7
Undersøgelsens fem trin 7
En typisk lektion 7
Ude i naturen 7
Naturmappen 8
Sammenhæng med andre fag 8
Samspil med 2.–5. klasse 8
Én lærer – faste rutiner 8
Sikkerhed og hensyn i naturen 8
4. Differentiering 9
5. Frihed og folkestyre, demokratisk dannelse og ligestilling 10
6. Evaluering og information til elever og forældre 11
7. Årsoversigt 12
Seks temaer – samlet fra årsplanens forløb 12
Årets gang 12
8. Temabeskrivelser 14
Tema 1 · Vi passer på jorden – hvad hører ikke til i naturen? 14
Tema 2 · Årstider og vejr – hvad sker der udenfor lige nu? 15
Tema 3 · Dyr og planter i nærområdet – hvem lever her? 16
Tema 4 · Kroppen og sanserne – hvordan mærker vi verden? 17
Tema 5 · Solen, Månen og Jorden – hvorfor bliver det nat? 18
Tema 6 · Fra jord til bord – hvor kommer maden fra? 19
Bilag A. Observationsskema 20
Bilag B. Undersøgelsesark – min undersøgelse 21

1. Lovgrundlag og skolens valg af mål

Vejrumbro Fri er en fri grundskole med undervisning fra 0. til og med 7. klassetrin, og undervisningen skal leve op til lov om friskoler og private grundskoler m.v. (friskoleloven). Tabellen viser, hvordan planen dækker kravene.

Krav	Hvordan planen opfylder kravet
§ 1, stk. 2 – stå mål med folkeskolen	I folkeskolen har natur/teknologi bindende kompetencemål efter 2., 4. og 6. klassetrin, og børnehaveklassen har det bindende kompetencemål for Naturfaglige fænomener: »Eleven kan ud fra viden og erfaring færdes iagttagende i naturen.« Undervisningen i 0. klasse står mål med børnehaveklassens kompetencemål, og undervisningen i 0. og 1. klasse fører frem mod kompetencemålene i natur/teknologi efter 2. klassetrin, som eleverne når i 2. klasse (afsnit 2).
§ 1, stk. 2 – frihed og folkestyre, demokratisk dannelse, ligestilling	Afsnit 5 beskriver, hvordan faget bidrager, og hvor det sker i temaerne.
§ 1 a, stk. 1 – slutmål	Skolens slutmål for natur/teknologi og naturfag efter 7. klassetrin, som er skolens sidste klassetrin, er de samme som i undervisningsplanen for naturfag i 6.–7. klasse (afsnit 2).
§ 1 a, stk. 1 – obligatoriske emner	Natur/teknologi bidrager til det obligatoriske emne sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab i tema 4, Kroppen og sanserne, og i trivselsemneugen med Uge Sex (afsnit 8).
§ 1 a, stk. 2 – undervisningsplan og alsidig personlig udvikling	Planen angiver udviklingen hen mod slutmålene fra 0. klasse, beskriver, hvad 0. og 1. klasse arbejder med i hvert tema, og hvordan arbejdet fortsætter frem mod naturfag i 6.–7. klasse (afsnit 2, 4, 7 og 8), og hvordan faget bidrager til elevernes alsidige personlige udvikling (afsnit 5).
§ 1 a, stk. 3 – delmål	Kravet om delmål gælder dansk, matematik, engelsk, geografi, biologi og fysik/kemi – ikke natur/teknologi. Skolen har derfor ikke fastsat delmål eller trinmål for 0. og 1. klasse. Progressionen beskrives i stedet gennem processen (afsnit 2 og 4).
§ 1 b – løbende evaluering og information	Hvert tema har en evalueringsform, og der er tre faste statuspunkter, som bruges til at tilpasse undervisningen og til skole-hjem-samtaler. Planen evalueres ved skoleårets afslutning (afsnit 6 og bilag A).
§ 1 c – offentliggørelse	Slutmål og undervisningsplan offentliggøres på skolens hjemmeside, og beskrivelsen dér skal svare til planen.

Skolens valg: egne mål, der står mål med Fælles Mål

Vejrumbro Fri fastsætter egne mål. Natur/teknologi og naturfag har fælles slutmål efter 7. klassetrin – ét for hvert af de tre kompetenceområder Undersøgelse, Modellering samt Perspektivering og kommunikation (afsnit 2). Målene står mål med det, der almindeligvis kræves i folkeskolen. Skolens mål for 0. klasse er fastsat samlet for børnehaveklassens seks kompetenceområder og står i undervisningsplanen for dansk, 0.–1. klasse. Målet for Naturfaglige fænomener gentages her.

Fælles Måls kompetencemål er bindende for folkeskolen, mens færdigheds- og vidensmålene har været vejledende siden 1. januar 2025. Nye fagplaner afløser Fælles Mål fra skoleåret 2027/28. I de nye fagplaner er natur/teknologi opdelt i trinforløb for 1.–3. og 4.–6. klasse, og planen revideres, når fagplanerne foreligger i endelig form.

Færre mål – mere fokus på processen

Fagets årsplan indeholder mål for hvert forløb – for 0. klasse fra børnehaveklassens kompetenceområder og for 1. klasse færdigheds- og vidensmål mod 2. klassetrin. Færdigheds- og vidensmålene er vejledende, og de er derfor udeladt som selvstændige mål i undervisningsplanen. Tilbage er kun de mål, der skal være: skolens slutmål, skolens mål for 0. klasse og – som pejlemærke – folkeskolens bindende kompetencemål efter 2. klassetrin.

Der er ingen mål for de enkelte temaer. Årsplanens 17 forløb er samlet i seks temaer, og hvert tema har ét fokus og ét indgangsspørgsmål. Det er undersøgelsens fem trin (afsnit 3) og forventningerne på to niveauer (afsnit 4), der fører eleverne frem mod målene. Årsplanens mål kan fortsat bruges af læreren som inspiration.

2. Skolens mål for natur/teknologi

Fagets formål

Eleverne skal i natur/teknologi undre sig over og undersøge naturen og teknologien omkring dem. Gennem ture, iagttagelser og enkle undersøgelser i nærområdet skal de lære at stille spørgsmål, se efter, sortere, sammenligne og fortælle om det, de finder. Faget skal give eleverne lyst til at gå på opdagelse og respekt for naturen, så de oplever, at de selv kan gøre noget for at passe på den.

I 0. og 1. klasse lægges grunden: Eleverne ser, rører, lytter og lugter, samler, sorterer og fortæller. Nysgerrighed, sanseoplevelser og glæden ved at finde ud af noget sammen er både vejen og en vigtig del af målet.

Slutmål efter 7. klassetrin

Slutmålene er skolens mål for natur/teknologi og naturfag og er de samme for hele skolen. De står i undervisningsplanen for naturfag, 6.–7. klasse, hvor delmålene efter 6. klassetrin viser vejen fra natur/teknologi til slutmålene.

Kompetenceområde	Slutmål efter 7. klassetrin
Undersøgelse	Eleven kan planlægge og gennemføre naturfaglige undersøgelser med større selvstændighed, behandle data og vurdere resultater og fejlkilder.
Modellering	Eleven kan anvende og vurdere modeller til at forklare sammenhænge i biologi, geografi og fysik/kemi.
Perspektivering og kommunikation	Eleven kan perspektivere naturfaglige problemstillinger til samfund og eget liv og argumentere med fagbegreber og naturfaglig viden.

Mål for 0. klasse

0. klasse svarer til folkeskolens børnehaveklasse, hvor leg og læring er to sider af samme sag. Skolens mål for 0. klasse er fastsat for alle seks kompetenceområder. Natur/teknologi bidrager især til tre af dem:

Kompetenceområde	Folkeskolen – børnehaveklassen (bindende)	Skolens mål ved udgangen af 0. klasse	Sådan arbejder natur/teknologi med det
Naturfaglige fænomener	Eleven kan ud fra viden og erfaring færdes iagttagende i naturen.	Eleven kan sætte ord på naturen omkring sig og forbinde vejret med årstiderne og årets rytme (naturens uge og årstidsforløb).	Ture og undersøgelser i nærområdet i alle temaer, årstider og vejr (tema 2), dyr og planter (tema 3) og at passe på naturen (tema 1).
Krop og bevægelse	Eleven kan foretage valg, der styrker og udvikler kroppen.	Se undervisningsplanen for dansk, 0.–1. klasse.	Kroppen og sanserne, puls før og efter leg (tema 4) og ture i skov og ved å.
Engagement og fællesskab	Eleven kan bidrage til fællesskabet og drage omsorg for sig selv og andre.	Se undervisningsplanen for dansk, 0.–1. klasse.	Makkerpar på tværs af klassetrin, fælles regler for at færdes i naturen og trivselsugen (tema 4).

Pejlemærker efter 2. klassetrin

Folkeskolens kompetencemål i natur/teknologi efter 2. klassetrin er bindende og bruges som pejlemærke for holdet. Skolen har ikke egne trinmål her, fordi natur/teknologi ikke kræver delmål. Tabellen viser, hvordan 0. og 1. klasse arbejder hen imod pejlemærkerne – som proces, ikke som mål. I skolens slutmål er perspektivering og kommunikation samlet i ét område, ligesom i planen for naturfag.

Kompetenceområde	Folkeskolen efter 2. klassetrin (bindende)	Sådan arbejder 0.–1. klasse hen imod det
Undersøgelse	Eleven kan udføre enkle undersøgelser på baggrund af egne og andres spørgsmål.	Eleverne stiller spørgsmål på ture, indsamler, sorterer og ser på med lup, måler temperatur og følger planters vækst (tema 2, 3 og 4).
Modellering	Eleven kan anvende naturtro modeller.	Eleverne bruger billeder, tegninger, plancher og en model med bold og lommelygte til at vise, hvordan noget hænger sammen (tema 1, 5 og 6).
Perspektivering	Eleven kan genkende natur og teknologi i sin hverdag.	Eleverne finder affald og ressourcer i hverdagen, følger maden fra jord til bord og taler om sunde vaner (tema 1, 4 og 6).
Kommunikation	Eleven kan beskrive egne undersøgelser og modeller.	Eleverne tegner, viser og fortæller, hvad de har fundet ud af, og bruger temaets ord (alle temaer, trin 5).

Den røde tråd fra 0. til 7. klasse

1. klasse har ingen særskilte trinmål. Progressionen beskrives gennem det, eleverne arbejder med, og den måde, de arbejder på – ikke gennem flere mål. De to første kolonner hører til dette hold. Kolonnen 6.–7. klasse er hentet fra undervisningsplanen for naturfag og viser, hvor arbejdsformen fører hen.

	0. klasse	1. klasse	6.–7. klasse (naturfag)
Undersøge	Kigger, rører og samler med alle sanser og fortæller, hvad de ser.	Stiller spørgsmål, indsamler, sorterer og sammenligner – også med lup og termometer.	Følger en forsøgsvejledning og formulerer efterhånden egne hypoteser.
Registrere	Tegner, sorterer billeder og peger på symboler.	Udfylder vejrskema og vækstdagbog med tegning, tal og enkelte ord.	Noterer i logbog og laver tabeller og grafer.
Modeller	Bruger billeder, tegninger og ting til at vise, hvad de mener.	Bruger en enkel model, fx bold og lommelygte, til at forklare.	Bruger og vurderer modeller.
Ord	Bruger hverdagsord og de første naturord.	Bruger temaets fagord, fx nedbør, sanser og smådyr.	Bruger fagbegreber præcist.
Fortælle og dele	Viser og fortæller med enkle ord.	Fortæller sammenhængende, hvad de har fundet ud af, og hvorfor.	Formidler og perspektiverer til samfund og eget liv.

3. Sådan arbejder vi

Natur/teknologi er procesorienteret: Eleverne lærer faget ved at undersøge noget, der undrer dem. Der arbejdes med ét tema ad gangen, og alle temaer følger undersøgelsens fem trin – de samme trin som i naturfag i 6.–7. klasse, i en enkel udgave. Det giver tryghed og genkendelighed, gør det muligt at undervise to klassetrin på én gang, og eleverne kender arbejdsformen, når de bliver ældre.

Undersøgelsens fem trin

Trin	Hvad gør vi?
1. Undren	Hele holdet samles om temaet med en historie, en tur, en ting eller et billede. Temaets indgangsspørgsmål stilles, og ordene samles på naturvæggen.
2. Spørgsmål og gæt	Eleverne fortæller, hvad de ved, og hvad de gerne vil vide: »Hvad tror du, der sker?« 0. klasse gætter ud fra billeder, mens 1. klasse formulerer et spørgsmål. I 6.–7. klasse hedder trinnet »Spørgsmål og hypotese«.
3. Undersøg	Eleverne kigger, rører, samler, sorterer, måler og afprøver – så vidt muligt ude og i makkerpar på tværs af 0. og 1. klasse.
4. Vis og forklar	Eleverne viser, hvad de har fundet ud af, med tegninger, sortering, plancher eller en enkel model. I 6.–7. klasse hedder trinnet »Forklar med modeller«.
5. Fortæl og del	Holdet samles, og eleverne fortæller. Holdet taler om, hvad det betyder for os i hverdagen, og arbejdet samles i naturmappen. I 6.–7. klasse hedder trinnet »Formidl og perspektivér«.

Trinnene hænger på væggen i klassen som billeder. Fordi holdet har én lektion om ugen, strækker trinnene sig ofte over flere uger, men alle fem trin er med i hvert tema.

En typisk lektion

Tid	Fase	Hvad sker der?
ca. 5 min.	Fælles start	Holdet samles på det faste samlingssted. Kort opsamling på sidste gang og dagens spørgsmål.
ca. 10 min.	Fælles input	Oplæsning, en kort film, en ting at se på eller en fælles fagtekst. Læreren viser, hvad der skal ske.
ca. 20 min.	Undersøg og vis	Tur, indsamling, sortering, forsøg eller tegning i makkerpar. Læreren vejleder og observerer en eller to elever målrettet.
ca. 10 min.	Fælles afslutning	Eleverne viser og fortæller. Holdet svarer på et kort spørgsmål eller med tommelfinger op, midt eller ned. Arbejdet lægges i naturmappen.

Fordelingen er vejledende og tilpasses indholdet. Ture ud af huset kan bruge hele lektionen.

Ude i naturen

Natur/teknologi foregår så vidt muligt ude – i skolens udearealer, i nærområdet, i skoven og ved åen. Fordi lektionen kun er 45 minutter, ligger de fleste ture tæt på skolen. Længere ture lægges, hvor der er bedre tid, fx i Naturens uge og på arbejdslørdagen i uge 36. Hvis vejret driller, bytter læreren rundt på aktiviteterne og tager udeaktiviteten senere. Ved skoleårets afslutning tjekker læreren, at alle temaer er gennemført.

Naturmappen

Hver elev har en naturmappe. Her samles tegninger, fotos, sorteringer, vejrskemaet, vækstdagbogen, tegningerne af »vores træ« og undersøgelsesarket (bilag B). Mappen viser elevens udvikling gennem året og bruges ved statuspunkterne og til skole-hjem-samtaler. Eleverne tager mappen med videre til 2.–5. klasse.

Sammenhæng med andre fag

Natur/teknologi hænger tæt sammen med dansk og matematik på holdet. I dansk arbejder eleverne bl.a. med Naturens uge, vinterens dyr og natur og fagtekster, og Tid til at læse og skrive bruges i både dansk og natur/teknologi. I matematik tæller, sorterer og måler eleverne – det bruger de også, når de sorterer smådyr, aflæser termometeret og måler planternes vækst.

Samspil med 2.–5. klasse

Natur/teknologi i 0.–1. og 2.–5. klasse er bygget som ét forløb med de samme fem trin og den samme naturmappe. De to hold arbejder med beslægtede temaer, og tre gange om året mødes holdene. Eleverne i 0.–1. klasse får et kig ind i det, de skal arbejde med senere, og de ældste elever øver sig i at forklare. Lærerne aftaler tidspunktet, fx ved at bytte eller lægge lektioner sammen.

Uge	0.–1. klasse	2.–5. klasse	Sådan mødes holdene
51	Vinter – frost og is (tema 2)	Juleløjer – juleforsøg	2.–5. klasse viser et juleforsøg. De små gætter først, og de store forklarer.
15	Forår og fugle (tema 2)	Biodiversitet	Fælles artsjagt i makkerpar med en yngre og en ældre elev. Hvor er der flest arter?
24	Opsamling – vores bedste undersøgelse	Vi bygger små både	Bådregatta: 2.–5. klasse viser bådene, og 0.–1. klasse hjælper med at måle.

Én lærer – faste rutiner

Holdet har én lærer. Derfor bruges faste rutiner, som eleverne hurtigt kender:

- Fast samlingssted inde og et fast samlingssted ude.
- Fast stopsignal, fx hånd i vejret, så holdet kan samles hurtigt på ture.
- Makkerpar på tværs af 0. og 1. klasse: »Spørg din makker, før du spørger læreren.«
- Faste roller i undersøgelsen: finder, tæller, tegner og fortæller. Rollerne skifter.
- 0. klasse arbejder kun selvstændigt med opgavetyper, de kender i forvejen.

Sikkerhed og hensyn i naturen

Ved skoleårets start registreres elevernes hensyn, fx allergier over for insektstik, pollen eller fødevarer. På ture aftales tydelige grænser for området, og eleverne går i makkerpar. Eleverne smager kun på noget fra naturen, når en voksen har sagt god for det, og rører aldrig ukendte svampe eller bær. Ved åen er der altid en voksen ved vandkanten, og læreren vurderer, om der skal en ekstra voksen med. Smådyr behandles forsigtigt og sættes tilbage, hvor de blev fundet. Eleverne vasker hænder efter ture og efter arbejde med jord og affald.

4. Differentiering

Holdet arbejder altid med det samme tema og ofte med den samme aktivitet. Differentieringen ligger i materialerne, ordene og forventningerne – ikke i, at eleverne laver noget helt forskelligt. Det fastholder fællesskabet, og eleverne i 0. klasse lærer af at høre eleverne i 1. klasse forklare. Differentieringen sker efter klassetrin og efter den enkelte elev.

Samme aktivitet – to niveauer

Tabellen viser de greb, læreren kan bruge. Niveauerne er ikke mål, men en hjælp til at give hver elev en passende opgave. I temaerne (afsnit 8) står der én linje pr. klassetrin.

Greb	0. klasse	1. klasse
Undersøgelse	Finder, genkender og sorterer – fx efter farve, form eller ben og vinger.	Undersøger, sammenligner og beskriver – fx levested og levevis.
Registrering	Tegner, bruger billeder og symboler og peger.	Tegner og skriver tal og enkelte ord i skema, dagbog eller på plakat.
Materialer og repræsentation	Konkrete ting, billeder, vejrsymboler og ordbilleder.	Fra ting og billeder til skema, fagtekst og enkel model.
Ord og begreber	Hverdagsord og temaets vigtigste naturord.	Temaets fagord og enkle forklaringer med »fordi«.
Forklaring	Viser, peger og fortæller med enkle ord, ofte med støtte.	Fortæller sammenhængende og forklarer årsager og sammenhænge.
Samarbejde	Er makker og øver turtagning.	Forklarer og hjælper – og får selv en ekstra opgave.

Støtte og udfordring inden for klassetrinnet

Elever, der har brug for støtte, arbejder med konkrete billeder og ting, får færre ord at holde styr på, en fast makker og arbejder sammen med en voksen, når det er muligt. Elever, der er klar til mere, forklarer årsager og konsekvenser, kommer med forslag til løsninger, bruger flere fagord og skriver fakta til de fælles plakater. Eleverne kan vise deres viden på forskellige måder – som tegning, sortering, foto, model eller fortælling. En elev i 0. klasse kan sagtens arbejde på 1. klasses niveau i ét tema og omvendt. Grupperne er ikke faste: Læreren tilpasser ud fra den seneste observation.

Elever med behov for særlig støtte deltager i den fælles undervisning med tilpassede opgaver og materialer. Støtten aftales og evalueres løbende med forældrene og ved behov med PPL.

5. Frihed og folkestyre, demokratisk dannelse og ligestilling

Natur/teknologi bidrager til at forberede eleverne til et liv i et samfund med frihed og folkestyre. Allerede i 0. og 1. klasse oplever eleverne, at man bliver klogere ved at undersøge sagen sammen, og at alle iagttagelser bliver hørt – også dem, der ikke passer med det, man troede.

I tema 1 taler holdet om, at vi deler jorden med andre mennesker og med dyrene, og at vi har et fælles ansvar for at passe på den. Holdet stemmer om ét råd, som klassen vil følge resten af året, og taler om dem, der stemte på noget andet. I tema 6 lærer eleverne om landmandens arbejde og om, at maden er en ressource, vi skal behandle med respekt. På ture laver holdet fælles regler for, hvordan man færdes i naturen, så alle kan være trygge.

Ligestilling indgår i den daglige undervisning: Makkerpar sættes på tværs af køn og klassetrin, alle elever skiftes til at være finder, tæller, tegner og fortæller, og eksemplerne vælges, så de ikke fastholder forestillinger om, hvem der er god til natur og teknik. I tema 4 og Uge Sex tales der om kroppen med respekt for, at kroppe og familier er forskellige.

Alsidig personlig udvikling

Natur/teknologi styrker elevernes nysgerrighed, mod og evne til at samarbejde. Eleverne øver sig i at turde røre ved et smådyr, vente på tur ved luppen, lytte til en makker og fortælle foran holdet. På ture tager de ansvar for naturen og for hinanden. Når de samme aktiviteter vender tilbage ved hver årstid, kan eleverne selv se, at de har lært noget nyt.

6. Evaluering og information til elever og forældre

Løbende evaluering

Evalueringen er en fast del af hvert tema og bruges til at planlægge næste skridt for den enkelte elev. Læreren følger elevernes udvikling gennem samtalen i trin 5, elevernes tegninger og sorteringer, naturmappen og korte »vis mig«-opgaver, fx »Vis mig et tegn på efterår«. Eleverne vurderer selv med tommelfinger op, midt eller ned. Det er elevens udvikling i forhold til sig selv, der tæller.

Faste statuspunkter

Hvornår	Status
Skoleårets start (uge 34–38)	Læreren observerer i tema 1, hvordan eleverne iagttager, sorterer og fortæller om naturen.
Midt i skoleåret (uge 11 – opsamling)	Kort samtale med hver elev ud fra naturmappen. Ét fokus for foråret aftales med eleven.
Skoleårets slutning (uge 23–25 – opsamling og afslutning)	Afsluttende status. Eleverne viser deres naturmappe og fortæller om »vores træ« på de fire årstider.

Resultaterne noteres i observationsskemaet (bilag A), som har de samme kolonner som i naturfag i 6.–7. klasse.

Information til forældre

Forældrene informeres om elevens udbytte ved skole-hjem-samtaler og løbende ved behov. Observationsskemaet og elevens naturmappe giver et fælles grundlag for samtalen.

Evaluering af undervisningen og overgang til 2. klasse

Efter hvert tema noterer læreren kort, hvad der virkede, og hvad der skal justeres. Ved skoleårets afslutning evalueres planen sammen med eleverne, og erfaringerne indgår i skolens samlede evaluering af undervisningen. Ved overgangen fra 1. til 2. klasse giver læreren observationsskemaet videre til læreren på 2.–5.-holdet.

7. Årsoversigt

Seks temaer – samlet fra årsplanens forløb

Årsplanens 17 forløb er samlet i seks overordnede temaer, så hele holdet arbejder ud fra det samme fokus og indgangsspørgsmål. Flere af temaerne vender tilbage i løbet af året, og alle temaer genfindes i naturfag i 6.–7. klasse.

Tema	Årsplanens forløb	Kompetenceområde	Genfindes i naturfag 6.–7.
1. Vi passer på jorden	Havforurening (uge 34–35) · Naturens uge (uge 36) · Global opvarmning (uge 37–38)	Perspektivering · Kommunikation	Vand, klima og ressourcer
2. Årstider og vejr	Efterår (uge 39) · Vejr og årstider (uge 44–45) · Vinter (uge 50–51) · Forår – fugle (uge 14–15) · Sommer (uge 21–22)	Undersøgelse · Kommunikation	Jorden – vores planet · Vand, klima og ressourcer
3. Dyr og planter i nærområdet	Skovens dyr og planter (uge 40 og 43) · Jul i naturen (uge 49) · Krible-krable-dyr (uge 8–10) · Livet i åen (uge 13) · Planter og vækst (uge 16–17)	Undersøgelse	Livet og økosystemer
4. Kroppen og sanserne	Kroppen og sanserne (uge 46–48) · Trivselsemneuge – Uge Sex (uge 6)	Undersøgelse · Perspektivering	Kroppen og sundhed
5. Solen, Månen og Jorden	Solen, Månen og Solsystemet (uge 1–5)	Modellering · Kommunikation	Fra grundstof til univers
6. Fra jord til bord	Landbrug og husdyr (uge 19–20)	Perspektivering · Kommunikation	Vand, klima og ressourcer

Årets gang

Oversigten følger årsplanens rækkefølge. Rækkefølgen kan ændres på grund af vejret, men alle temaer gennemføres. Ferier: uge 42 (efterår), 52–53 (jul), 7 (vinter) og 12 (påske). Emneuger: uge 41 (cirkus) og 6 (trivsel). Introuge: uge 33. Lejrtur: uge 18. Holdets lektion ligger om torsdagen. Ugens indhold står i undervisningskalenderen.

Uge	Tema	Indhold	Særlige aktiviteter
33	Introuge		
34–35	1. Vi passer på jorden	Havforurening – »To venner på jordomrejse«	Sortering af affald og ting fra havet. Status ved skoleårets start begynder.
36	1. Vi passer på jorden	Naturens uge	Gåtur, skraldeindsamling og spiselige ting i naturen. Arbejdslørdag.
37–38	1. Vi passer på jorden	Global opvarmning – »Isbjørneungen«	Fælles planche og afstemning om holdets råd. Onsdag uge 38: forældremøde.
39	2. Årstider og vejr	Efterår	»Vores træ« vælges og tegnes.

Uge	Tema	Indhold	Særlige aktiviteter
40	3. Dyr og planter	Skovens dyr og planter	Blade, kastanjer og træarter. Efterårssange.
41	Emneuge: Cirkus		Fredag: Skolernes motionsdag.
42	Efterårsferie		
43	3. Dyr og planter	Skovens dyr og planter	Edderkopper og svampe – hvilke er giftige? Insekthotel og naturkunst.
44–45	2. Årstider og vejr	Vejr og årstider	Termometer og vejrskema.
46–48	4. Kroppen og sanserne	Kroppen og sanserne	Kropsplakat, sansebaner og puls. Fredag uge 48: juleklippedag.
49	3. Dyr og planter	Jul i naturen	Julepynt og fuglefoder af kogler, grene og mos.
50–51	2. Årstider og vejr	Vinter	Dyrespor i sneen – ellers i januar. Uge 51: 2.–5. klasse viser juleforsøg. Fredag uge 50: Lucia. Fredag uge 51: juleafslutning.
52–53	Juleferie		
1–5	5. Solen, Månen og Jorden	Solen, Månen og Solsystemet	Film, billedbog, Månen og model af dag og nat.
6	Trivselsemneuge	Uge Sex (tema 4)	Kroppen, følelser og gode vaner.
7	Vinterferie		
8–10	3. Dyr og planter	Krible-krable-dyr	Smådyrsjagt med lup og insektglas. Tirsdag uge 10: biograf.
11	Opsamling		Status midt i skoleåret.
12	Påskeferie		
13	3. Dyr og planter	Livet i åen	Smådyr fra åen og fælles plakat.
14–15	2. Årstider og vejr	Forår og fugle	Tur i skoven. »Vores træ« om foråret. Uge 15: fælles artsjagt med 2.–5. klasse.
16–17	3. Dyr og planter	Planter og vækst	Forsøg med lys og vand. Vækstdagbog.
18	Lejrtur		Kristi himmelfartsdag torsdag – ingen natur/teknologi.
19–20	6. Fra jord til bord	Landbrug og husdyr	Mælkens vej og fra korn til brød. Evt. gårdbesøg.
21–22	2. Årstider og vejr	Sommer	»Vores træ« om sommeren.
23–25	Opsamling og afslutning		Naturmappen. Afsluttende status. Uge 24: bådregatta med 2.–5. klasse.
26	Sommerferie		

8. Temabeskrivelser

Hvert tema beskrives med et fokus, et indgangsspørgsmål og ord, eleverne lærer at bruge, og med en beskrivelse af, hvordan temaet forløber, hvad 0. og 1. klasse arbejder med, og hvordan der evalueres. Aktiviteterne er forslag og kan udskiftes, så længe temaets fokus og de fem trin fastholdes. Den ugentlige tilrettelæggelse står i undervisningskalenderen.

Tema 1 · Vi passer på jorden – hvad hører ikke til i naturen?

Uge 34–38 · Perspektivering · Kommunikation · Aktiviteter: oplæsning, sortering af affald, gåtur og skraldeindsamling, spiselige ting i naturen og en fælles planche

Fokus: Eleverne undersøger, hvad der hører til i naturen, og hvad der ikke gør, og opdager, at de selv kan gøre noget for at passe på jorden.

Indgangsspørgsmål: »Hvad hører ikke til i naturen – og hvad kan vi gøre ved det?«

Ord vi bruger: natur, affald, skrald, sortere, plastik, hav, genbrug, passe på (1. kl. også: ressource, forurening, temperatur, klima)

Fra årsplanen: Havforurening (uge 34–35) · Naturens uge (uge 36) · Global opvarmning (uge 37–38) · bogen »Sådan passer vi på jorden«

Genfindes i naturfag 6.–7. klasse: Vand, klima og ressourcer

Sådan forløber det

Temaet starter med oplæsning af »To venner på jordomrejse« fra bogen »Sådan passer vi på jorden«. Holdet taler om, hvad vennerne møder på deres rejse, og hvad der ikke hører til i havet. Eleverne sorterer udklip og rigtige ting: Hvad kommer fra naturen, og hvad har mennesker lavet? Hvor hører tingene til?

I Naturens uge (uge 36) går holdet ud i nærområdet med skraldeposer. Eleverne samler skrald og sorterer det bagefter. Samtidig leder de efter ting i naturen, man kan spise, fx frugt, bær og brændenælder. Turen giver ord og oplevelser, som holdet bruger resten af temaet.

Temaet slutter med historien »Isbjørneungen«. Holdet taler om, hvad der sker med isen og dyrene, når det bliver varmere på Jorden. Til sidst laver holdet en fælles planche: »Det kan vi gøre for at passe på jorden«. Holdet stemmer om ét råd, som klassen vil følge resten af året.

Samme tema – to niveauer

- **0. klasse:** Sorterer affald og naturting med støtte, genkender skrald i naturen og fortæller med enkle ord, hvorfor det ikke hører til dér.
- **1. klasse:** Fortæller sammenhængende om, hvordan skrald påvirker dyr og natur, og kommer med forslag til, hvad vi kan gøre – også når det bliver varmere på Jorden.

Evaluering

Status ved skoleårets start: Læreren observerer, hvordan eleverne iagttager, sorterer og fortæller, og noterer det i observationsskemaet (bilag A). Ved temaets afslutning fortæller hver elev om ét råd på planchen.

Materialer: »Sådan passer vi på jorden« · udklip og ting fra havet til sortering · skraldeposer og handsker · tegninger til farvelægning · Alinea: Affald

Lærerens noter efter temaet: _____

Tema 2 · Årstider og vejr – hvad sker der udenfor lige nu?

Uge 39, 44–45, 50–51, 14–15 og 21–22 · Undersøgelse · Kommunikation · Aktiviteter: »vores træ«, vejrobservationer med termometer og vejrskema, ture i skoven, dyrespor, fugle og årstidssange

Fokus: Eleverne følger årets gang og opdager, hvordan vejret, planterne og dyrene ændrer sig fra årstid til årstid.

Indgangsspørgsmål: »Hvad kan vi se, høre og mærke udenfor lige nu – og hvad har ændret sig?«

Ord vi bruger: efterår, vinter, forår, sommer, sol, regn, vind, sne, kold, varm, blad, knop, fugl (1. kl. også: nedbør, hagl, slud, temperatur, termometer, frost, is, damp)

Fra årsplanen: Efterår (uge 39) · Vejr og årstider (uge 44–45) · Vinter – dyrespor i sneen (uge 50–51) · Forår – fugle (uge 14–15) · Sommer (uge 21–22)

Genfindes i naturfag 6.–7. klasse: Jorden – vores planet · Vand, klima og ressourcer

Sådan forløber det

Temaet vender tilbage ved hver årstid og er årets røde tråd. I uge 39 vælger holdet »vores træ« tæt på skolen. Eleverne tegner og fotograferer træet og ser efter tegn på efterår. Holdet besøger træet igen ved hver årstid, og tegningerne samles i naturmappen.

I uge 44–45 arbejder holdet med vejret. Holdet læser fælles fagtekster, aflæser termometeret og udfylder vejrskemaet. Eleverne lærer ord for vejrfænomener som nedbør, hagl og slud og laver enkle undersøgelser, fx hvad der sker, når is smelter.

Op til jul ser holdet på vinteren: Hvad gør dyrene, når det bliver koldt? Hvis der er sne, leder eleverne efter dyrespor – ellers venter sporjagten til januar. I foråret går holdet en tur i skoven og oplever foråret med alle sanser. Eleverne lærer nogle almindelige fugle at kende og taler med en makker om film og billeder. Før sommerferien undersøger holdet sommerens vejr og sammenligner med de andre årstider ud fra vejrskemaerne og tegningerne af »vores træ«.

Samme tema – to niveauer

- **0. klasse:** Forbinder vejr og tegn i naturen med årstiden, peger på det rigtige vejrsymbol og fortæller ud fra billeder og egne oplevelser.
- **1. klasse:** Beskriver vejret med fagord, registrerer observationer i vejrskemaet, kender vands former – is, vand og damp – og sammenligner årstiderne.

Evaluering

Vejrskemaet og elevernes tegninger af »vores træ«. Ved skoleårets slutning lægger eleverne tegningerne fra de fire årstider ved siden af hinanden og fortæller, hvad der har ændret sig.

Materialer: Termometer, vejrskema og vejrsymboler · Alinea: Vejret, Årets gang, Vinter, Vilde dyrespor, Forår, Fantastiske fugle og Sommer · Opgaveskyen: Vejret · Skolelærerlife: Tegn og farv efterår · Tid til at læse, skrive og tegne: Fugle · efterårssange

Lærerens noter efter temaet: _____

Tema 3 · Dyr og planter i nærområdet – hvem lever her?

Uge 40, 43, 49, 8–10, 13 og 16–17 · Undersøgelse · Aktiviteter: ture i skoven, indsamling og sortering, edderkopper og svampe, insekthotel, naturkunst, smådyrsjagt, livet i åen, forsøg med frø og vækstdagbog

Fokus: Eleverne finder, undersøger og sorterer dyr og planter i nærområdet og lærer, hvad de har brug for for at leve.

Indgangsspørgsmål: »Hvem lever her – og hvad har de brug for?«

Ord vi bruger: dyr, plante, træ, blad, svamp, insekt, edderkop, ben, vinger, frø, rod, vand, lys (1. kl. også: smådyr, levested, giftig, spire, vokse, sammenligne)

Fra årsplanen: Skovens dyr og planter (uge 40 og 43) · Jul i naturen (uge 49) · Krible-krable-dyr (uge 8–10) · Livet i åen (uge 13) · Planter og vækst (uge 16–17)

Genfindes i naturfag 6.–7. klasse: Livet og økosystemer

Sådan forløber det

Om efteråret går holdet i skoven. Eleverne samler blade, kastanjer og andre fund, sorterer dem og lærer træernes navne. Efter efterårsferien undersøger holdet edderkopper og svampe. Eleverne lærer, at nogle svampe er giftige, og at man aldrig rører en ukendt svamp uden en voksen. Holdet bygger et insekthotel og laver naturkunst af materialer fra skoven. I uge 49 bruger eleverne kogler, grene og mos til julepynt og fuglefoder og taler om, hvordan dyrene klarer sig om vinteren.

Efter vinterferien går holdet på smådyrsjagt med lup og insektglas. Eleverne sorterer smådyrene: Hvor mange ben har den? Har den vinger? De undersøger, hvor og hvordan dyrene lever. Efter påske fanger holdet smådyr i åen med net og bakker, bestemmer dem og laver en fælles plakat.

Temaet slutter med planter og vækst. Eleverne sår frø og laver et enkelt forsøg: Hvad sker der med en plante uden lys eller vand? De følger planterne i en vækstdagbog og forklarer til sidst, hvad en plante har brug for. Smådyr sættes altid tilbage, hvor de blev fundet.

Samme tema – to niveauer

- **0. klasse:** Genkender og navngiver almindelige dyr og planter fra nærområdet og sorterer dem efter udseende, fx ben og vinger, med støtte.
- **1. klasse:** Indsamler og undersøger dyr, planter og svampe, beskriver og sammenligner dem, fortæller om smådyrs levevis og forklarer, hvad en plante har brug for. Elever, der er klar til mere, skriver fakta til den fælles plakat.

Evaluering

Sorteringen af smådyr og den fælles plakat fra åen. Vækstdagbogen og en kort samtale: »Hvad har en plante brug for?«

Materialer: Lup, insektglas, net og bakker · frø, jord og potter · Alinea: Edderspændende edderkopper, Det gror og Insekter og smådyr · Opgaveskyen: Efterår og blade, Insekt og Planter · Skolelærerlife: En flot ræv · Naturvejledning Danmark: Krible-krable · Skoletjenesten: Søens smådyr · sangen »Det kribler, det krabler«

Lærerens noter efter temaet: _____

Tema 4 · Kroppen og sanserne – hvordan mærker vi verden?

Uge 46–48 og 6 · Undersøgelse · Perspektivering · Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab · Aktiviteter: kropsplakat, sansebaner, puls før og efter leg, spejle og målebånd

Fokus: Eleverne undersøger deres krop og sanser og taler om, hvad kroppen har brug for for at have det godt.

Indgangsspørgsmål: »Hvordan bruger vi kroppen til at finde ud af ting om verden?«

Ord vi bruger: krop, hoved, arme, ben, hjerte, se, høre, lugte, smage, føle, sanser, sund (1. kl. også: puls, muskel, vaner, søvn)

Fra årsplanen: Kroppen og sanserne (uge 46–48) · Trivselsemneuge – Uge Sex (uge 6)

Genfindes i naturfag 6.–7. klasse: Kroppen og sundhed

Sådan forløber det

Temaet starter med en kropsplakat: Eleverne tegner omridset af en elev i fuld størrelse, og holdet sætter navne på kroppens dele. Herefter undersøger eleverne sanserne på sansebaner – fx med føleposer, lydæsker og smagsprøver – og måler sig selv med spejle og målebånd.

Eleverne mærker pulsen før og efter en løbeleg og taler om, hvad der sker i kroppen. Holdet samler sine opdagelser på kropsplakaten. Fredag i uge 48 er juleklippedag.

I trivselsemneugen (uge 6) vender temaet tilbage som en del af Uge Sex. Holdet taler om kroppen, følelser, grænser og gode vaner som søvn, mad og bevægelse. Indholdet tilpasses alderen. Der tales positivt om kroppen og med respekt for, at kroppe og familier er forskellige.

Samme tema – to niveauer

- **0. klasse:** Genkender og benævner kroppens dele og sanserne og sætter ord på egne behov og enkle sunde vaner.
- **1. klasse:** Undersøger og forklarer, hvordan sanserne bruges, beskriver, hvad der sker med pulsen, og fortæller om sammenhænge mellem sundhed og hverdagsvaner.

Evaluering

Kropsplakaten og en kort »vis mig«-opgave ved sansebanen: »Vis mig, hvilken sans du bruger nu.«

Materialer: Spejle, målebånd og materialer til sansebaner · Alinea: Min krop, Kroppen og Sanserne · Opgaveskyen: Kroppen · Legoglektie: Lær om kroppen · naturfagene.dk: Kroppen · DR Skole: Uge Sex for indskolingen

Lærerens noter efter temaet: _____

Tema 5 · Solen, Månen og Jorden – hvorfor bliver det nat?

Uge 1–5 · Modellering · Kommunikation · Aktiviteter: samtale, animationsfilm, billedbog om planeterne, Månen og en model med bold og lommelygte

Fokus: Eleverne undersøger Solen, Månen og planeterne og bruger en enkel model til at forklare, hvorfor vi har dag og nat.

Indgangsspørgsmål: »Hvor bliver Solen af om natten?«

Ord vi bruger: sol, måne, jord, stjerne, planet, dag, nat, lys, mørke, rund (1. kl. også: solsystem, dreje, kredse, model, fuldmåne)

Fra årsplanen: Solen, Månen og Solsystemet (uge 1–5)

Genfindes i naturfag 6.–7. klasse: Fra grundstof til univers

Sådan forløber det

Temaet starter med en samtale: Hvad ved vi om Solen, Månen og stjernerne? Holdet ser en kort animationsfilm om solsystemet og de otte planeter og læser en billedbog om planeterne. Eleverne tegner en planet og fortæller om den.

Herefter arbejder holdet med Månen. Eleverne kigger efter Månen derhjemme og tegner, hvordan den ser ud. Holdet sammenligner tegningerne og taler om, hvorfor Månen ikke altid ser ens ud.

Temaet slutter med, at eleverne bygger en model med en bold og en lommelygte. Bolden er Jorden, og lommelygten er Solen. Når bolden drejer, bliver det dag og nat. Eleverne viser og forklarer modellen for hinanden.

Samme tema – to niveauer

- **0. klasse:** Genkender Solen, Månen og nogle planeter, tegner og modellerer og fortæller med støtte om dag og nat.
- **1. klasse:** Bruger modellen til at forklare, hvorfor vi har dag og nat, fortæller om nogle af planeterne og om sammenhængen mellem Solen og årstiderne.

Evaluering

Eleverne viser modellen for en makker og forklarer den: »Hvor er det nat nu?«

Materialer: Bolde og lommelygter · billedbog om planeterne · animationsfilm · Alinea: Vores solsystem · Legoglektie: Universet

Lærerens noter efter temaet: _____

Tema 6 · Fra jord til bord – hvor kommer maden fra?

Uge 19–20 · Perspektivering · Kommunikation · Aktiviteter: morgenmadstallerkenen, husdyr og afgrøder, mælkens vej, fra korn til brød og evt. et gårdbesøg

Fokus: Eleverne undersøger, hvor vores mad kommer fra, og hvordan dyr, planter og landmandens arbejde hænger sammen med det, vi spiser.

Indgangsspørgsmål: »Hvor kommer det, der ligger på tallerkenen, fra?«

Ord vi bruger: ko, gris, høne, får, mark, korn, mælk, brød, æg, landmand, gård (1. kl. også: husdyr, afgrøde, høst, mel, smør, ost)

Fra årsplanen: Landbrug og husdyr (uge 18–20 – gennemføres i uge 19–20, fordi uge 18 er lejrtur og Kristi himmelfartsdag falder på holdets torsdag)

Genfindes i naturfag 6.–7. klasse: Vand, klima og ressourcer

Sådan forløber det

Temaet starter med en morgenmadstallerken: Holdet ser på maden og spørger, hvor den kommer fra. Eleverne sorterer billeder af husdyr og afgrøder og finder ud af, hvad de giver os.

Herefter følger holdet mælken og kornet fra mark til bord: fra ko til mælk, smør og ost og fra korn til mel og brød. Holdet læser om koen i Tid til at læse og skrive og bruger materialer fra Landbrug & Fødevarer. Hvis det kan lade sig gøre, besøger holdet en gård i lokalområdet.

Temaet slutter med en fælles planche, der viser madens vej fra jord til bord. Holdet taler om, at maden er en ressource, vi skal passe på, og kobler tilbage til rådet fra tema 1.

Samme tema – to niveauer

- **0. klasse:** Genkender og sorterer husdyr og afgrøder og fortæller ud fra billeder, hvad de giver os.
- **1. klasse:** Forklarer enkle sammenhænge fra landbrug til fødevarer, fx fra mælk til smør og ost og fra korn til brød.

Evaluering

Den fælles planche. Hver elev fortæller om én fødevares vej fra jord til bord.

Materialer: Billeder af husdyr og afgrøder · evt. gårdbesøg · Alinea: Bondegårdsdyr og Landmandens liv · Landbrug & Fødevarer: Mad fra landet · Tid til at læse og skrive: Koen · Skoven i skolen

Lærerens noter efter temaet: _____

Bilag A. Observationsskema

Udfyldes ved de tre statuspunkter (uge 34–38, uge 11 og uge 23–25). Brug fx S = støtte, K = kerne, U = udfordring, og skriv næste skridt. Kolonnerne er de samme som i naturfag i 6.–7. klasse, og skemaet gives videre til læreren i 2. klasse efter 1. klasse.

Elev	Kl.	Undersøgelse (iagttage, sortere, spørge)	Modellering (tegne, vise, model)	Perspektivering og kommunikation (fortælle, ord, hverdag)	Næste skridt

Elevens fokus for foråret (uge 11) og opfølgning (uge 23–25):

Elev	Fokus for foråret	Opfølgning

Bilag B. Undersøgelsesark – min undersøgelse

Arket bruges i naturmappen ved ture og undersøgelser. Det følger undersøgelsens fem trin og er en enkel udgave af undersøgelsesarket i naturfag i 6.–7. klasse. 0. klasse tegner og fortæller, og læreren eller en makker skriver et ord. 1. klasse tegner og skriver selv tal og enkelte ord. Til 0. klasse bruges et billede ved hvert trin.

Trin	Spørgsmål til eleven	Jeg tegner og skriver
1. Undren	Hvad undrer jeg mig over?	
2. Spørgsmål og gæt	Hvad tror jeg, der sker?	
3. Undersøg	Hvad gjorde jeg? Hvad brugte jeg?	
4. Vis og forklar	Hvad så jeg? Hvad fandt jeg?	
5. Fortæl og del	Hvad har jeg fundet ud af? Hvad vil jeg undersøge nu?	

Niveau	Når du undersøger og fortæller, kan du …
0. klasse	kigge godt efter, sortere det, du finder, tegne det og fortælle om det med dine egne ord.
1. klasse	stille et spørgsmål, gætte på svaret, notere det, du ser, og forklare, hvad du har fundet ud af, med temaets ord.